

1 FORMÅL

- 1.1 Denne avtale har til hensikt å sørge for en sikker og effektiv avvikling av luftfarten kombinert med bruk av fareområder for luftsport innenfor Oslo - og Bodø AoR.

2 OMFANG OG MÅLGRUPPE

- 2.1 Avtalen er gjeldende mellom Polaris ACC sektorgruppe Øst (PACC Oslo), Polaris ACC sektorgruppe Nord (PACC Bodø) og Norges Luftsportsforbund (NLF).

Enhet	Kontaktperson	Rolle	Tlf	Epost
PACC	Jan Storøy Melvoll*	Leder Prosedyrer		Jan.storøy.melvoll@avinor.no
PACC Oslo		Supervisor	31 26 04 00	osopsup@avinor.no
PACC Bodø		Supervisor	75 54 29 00	supervisor.atcc.bodo@avinor.no
NLF	Jostein Tangen*	Luftromskontakt	91 14 05 55	jostein.tangen@nlf.no
	Steinar Øksenholt	Seilfly	99 57 75 98	

* kontaktpunkt ved ønske om endring av denne avtalen.

- 2.2 Avtalen pålegger partene ansvar for opplæring i og bekjentgjøring av avtalen overfor brukerne. Med brukerne menes her klubber og piloter som anvender angjeldende område, tilknyttet bakkepersonell, samt operativt personell ved PACC Oslo og - Bodø.
- 2.3 Avtalen beskriver hvilke operative rutiner som skal følges av partene i forbindelse med seilflyoperasjoner i de fareområdene for luftsport som ligger innenfor kontrollert luftrom (luftrom klasse C).
- 2.4 Avtalen omfatter følgende fareområder publisert i AIP ENR 5.1 punkt 3.5:
- Innenfor Oslo AoR:
 - EN D161 Ringebu
 - EN D162 Rondane
 - EN D163 Vågå
 - EN D166 Jotunheimen
 - Innenfor Bodø AoR:
 - EN D357 Oppdal
 - EN D358 Dovre
 - EN D359 Lesja
 - EN D360 Bjorli

3 FAREOMRÅDENES UTSTREKNING

3.1 Fareområdene er i sin helhet innenfor luftrom klasse C (kontrollert luftrom).

3.2 Fareområder innenfor Oslo AoR

Område	Navn/utstrekning	Vertikale grenser
EN D161	Ringebu 614125N 0100125E - 614406N 0102240E - 612010N 0101958E - 612010N 0095735E - (614125N 0100125E)	Upper limit: FL 185 Lower limit: Bunn av CTA
EN D162	Rondane 620000N 0094138E - 620000N 0102400E - 614406N 0102240E - 614125N 0100125E - 613804N 0100049E - (620000N 0094138E)	Upper limit: FL 285 Lower limit: Bunn av CTA
EN D163	Vågå 615355N 0082543E - 620000N 0084933E - 620000N 0094138E - 613804N 0100049E - 612010N 0095735E - 612010N 0092320E - 615045N 0081959E - (615355N 0082543E)	Upper limit: FL 285 Lower limit: Bunn av CTA
END166	Jotunheimen 615045N 0081959E - 612010N 0092320E - 612010N 0082948E - 613118N 0080704E - (615045N 0081959E)	Upper limit: FL 225 Lower limit: Bunn av CTA

3.3 Fareområder innenfor Bodø AoR

Område	Navn/utstrekning	Vertikale grenser
EN D357	Oppdal 625000N 0090459E - 625000N 0101000E - 620000N 0101000E - 620000N 0094138E - 622500N 0091354E - 622500N 0083909E - 624020N 0083909E - (625000N 0090459E)	Upper limit: FL 285 Lower limit: Bunn av CTA
EN D358	Dovre 622500N 0083909E - 622500N 0091354E - 620000N 0094138E - 620000N 0085415E - (622500N 0083909E)	Upper limit: FL 285 Lower limit: Bunn av CTA
EN D359	Lesja 622500N 0081450E - 622500N 0083909E - 620000N 0085415E - 620000N 0084933E - 615355N 0082543E - (622500N 0081450E)	Upper limit: FL 285 Lower limit: Bunn av CTA
END360	Bjørli 622500N 0075934E - 622500N 0081450E - 615355N 0082543E - 615045N 0081959E - 620000N 0080020E - 620840N 0074525E - (622500N 0075934E)	Upper limit: FL 165 Lower limit: Bunn av CTA

4 KOORDINERING

4.1 Bruk av områdene er forhåndskordinert med Luftfartstilsynet iht gjeldene regler. Forutsetninger for bruk av områdene er beskrevet i godkjenning fra Luftfartstilsynet. NLF er ansvarlig for at planlagt bruk av områdene også kunngjøres via NOTAM, senest 14 dager før.

4.2 Aktivisering

4.2.1 Prinsippet om «real time activation», jf. AIP NORGE ENR 5.1 punkt 3.3 skal gjelde ved bruk av områdene.

4.2.2 Aktivisering av et fareområde for luftsport skal gjøres via en bakkestasjon, med fast- eller mobiltelefonnummer til PACC Oslo og/eller PACC Bodø, avhengig av hvilke(t) område(r) som skal aktiviseres.

Ved forespørsel om aktivisering skal bakkestasjon oppgi:

- Ønsket øvre høydebegrensning som sikker høyde for lufttrafikkjenesten.
- Ønsket tidsperiode for aktivisering av området, lokal tid eller UTC skal spesifiseres.
- Kontaktnummer til bakkestasjon.
- Back-up telefonnummer til bakkestasjon hvis tilgjengelig.

4.2.3 PACC Oslo og - Bodø skal innbyrdes forhåndskordinere aktivisering av områder som ligger inntil felles AoR-grense, med ovennevnte detaljer. Enhetene skal deretter aktivisere fareområdene ved forespørsel, med mindre spesielle operative forhold foreligger.

4.2.4 NLF skal ved aktivisering søke å begrense seg til høyder som det er reelt operativt behov for.

4.2.5 Ved anmodning om aktivisering kan det avtales andre øvre, vertikale høydebegrensninger enn de som er beskrevet i punkt 3.

Slike begrensninger vil være gjenstand for taktiske operative vurderinger ved PACC Oslo og - Bodø. Tillatelse vil bli gitt avhengig av trafikk- og vær-situasjon, og antall allerede aktiviserte områder.

4.2.6 PACC Oslo / PACC Bodø kan på et hvilket som helst tidspunkt, og med 10 minutters varsel, tildele lavere høyder.

4.3 Deaktivisering

4.3.1 Før områdene kan deaktiviseres må bakkestasjonen forsikre seg om at all aktivitet i områdene er avsluttet. Ved opphør av aktiviteten skal områdene deaktiviseres ved telefonisk henvendelse fra bakkestasjonen til PACC Oslo / PACC Bodø, som koordinerer dette innbyrdes. Når områdene er deaktivisert skal det ikke forekomme luftsportsaktivitet i dem.

4.3.2 Ved spesielle situasjoner, f.eks. ambulanseflyginger eller søks-, rednings- politi- eller militær oppdrag, kan PACC Oslo eller - Bodø deaktivisere fareområder for luftsport. Ved deaktivisering skal bakkestasjon umiddelbart dirigere all luftsportsaktivitet ut av områdene. Når området er tomt skal bakkestasjonen meddele dette til PACC Oslo / PACC Bodø, som koordinerer dette innbyrdes. Hvis ikke annet er koordinert, skal dette skje i løpet av 10 minutter.

5 SAMBAND OG OVERVÅKNING

5.1 Når fareområder for luftsport er aktivisert via bakkestasjon, fratelles kravet til toveis radiokommunikasjon mellom utøvere innenfor områdene og lufttrafikkjenesten, slik dette kravet fremkommer i AIP ENR 1-4.

5.2 Ved aktivisering via bakkestasjon, skal denne være i kontakt med utøverne. Bakkestasjonen skal være koordineringsledd med:

Aktivisert område	Lufttrafikkjenesteenhet	Telefon
D162 Rondane, D163 Vågå, D163 Ringebu, D166 Jotunheimen.	PACC Oslo, Supervisor	31 26 04 00
D357 Oppdal, D358 Dovre, D359 Lesja, D360 Bjorli.	PACC Bodø, Supervisor	75 54 29 00

Bakkestasjonen skal være bemannet og tilgjengelig for PACC Oslo / PACC Bodø til enhver tid så lenge fareområdet for luftsport er i bruk.

Telefonnummer til bakkestasjonen må oppgis før aktivisering. Det skal være det samme nummeret under hele aktiviteten.

5.3 Dersom fareområder for luftsport er aktivisert via bakkestasjon med PACC Oslo / PACC Bodø, skal det foreligge alternative måter å komme i kontakt med deltagere på fra utøvernes bakkestasjon (f.eks. mobiltelefon, alternativ radiosamband etc.).

Deltagere skal ikke fly innenfor de definerte områder før toveis samband med bakkestasjon er opprettet. Det skal holdes kontinuerlig lyttevakt på angjeldende frekvens for bakkestasjon så lenge deltagerne er innenfor områdene.

5.4 Bakkestasjon skal til enhver tid ha oversikt over aktiviteten innenfor aktivisert område.

5.5 Alle luftfartøy i ATS-luftrom klass C og D, også inne i aktive fareområder, skal være utstyrt med og benytte SSR-transpondere med mode A / C iht gjeldende regelverk, jf. AIP Norge GEN 1.5 punkt 2.

Iht AIP ENR 1.6. skal brukerne benytte SSR-kode 7100 dersom ikke annet er avtalt med lufttrafikkjenesten.

6 ATSKILLELSE OG INFORMASJON

6.1 PACC Oslo / PACC Bodø skal sørge for vertikal atskillelse, eller horisontal atskillelse etter angjeldende radaratskillelser-minima mellom fareområder for luftsport og IFR trafikk i luftrom klasse C. Kontrollerte VFR-flyginger informeres om aktive områder og gis tilbud om alternative flygeruter.

6.2 Ikke-deltakende VFR trafikk i luftrom klasse G vil, hvis mulig, få trafikk-informasjon om aktive områder.

6.3 Det skal ikke ytes trafikkinformasjon fra PACC Oslo / PACC Bodø direkte til utøvere innenfor aktivisert fareområde for luftsport, med mindre særlige forhold oppstår. I slike tilfeller skal bakkestasjon videreformidle trafikkinformasjon gitt av PACC Oslo / PACC Bodø.

6.4 NLF skal etablere buffere på innsiden av områdene slik at deltakende luftfartøy aldri overskrider de publiserte grensene.

7 LUFTROMSKRENKELSE

- 7.1 Ved brudd på klarering, f.eks. at et seilfly flyr ut av angjeldende fareområde for luftsport, skal hhv. PACC Oslo, PACC Bodø eller bakkestasjon informeres umiddelbart.
- 7.2 Ved tilfeller der ikke-deltakende VFR flyr inn i aktivisert fareområde for luftsport skal PACC Oslo / PACC Bodø hvis mulig umiddelbart informere bakkestasjon. Slik informasjon skal inneholde detaljer om den aktuelle flyging, i den grad dette er kjent for lufttrafikkjentesten:
- flytype
 - posisjon
 - høyde, stigende eller nedstigende
 - flygeretning

8 SVIKT I SAMBANDET

8.1 Telefonsamband bakkestasjon – PACC Oslo / PACC Bodø

- 8.1.1 Ved svikt i sambandet mellom PACC Oslo / PACC Bodø og bakkestasjon skal det søkes å oppnå alternativt samband.
- 8.1.2 Når det er oppdaget at det ikke er samband mellom bakkestasjonen og PACC Oslo / PACC Bodø, og alternativt samband ikke er mulig, skal bakkestasjon snarest sørge for at alle deltagere i de aktiviserte fareområdene for luftsport forlater disse. Når det ikke lenger er aktivitet i disse områdene skal det søkes med alle midler å få kontakt med PACC Oslo / PACC Bodø for å meddele at det er oppstått sambandssvikt, og at det ikke lenger er aktivitet i angjeldende områder.
- 8.1.3 Dersom alternativt samband ikke kan oppnås vil områdene automatisk bli deaktivert 30 minutter etter det tidspunkt som er oppgitt som tid for deaktivering av området.

8.2 Radiosamband bakkestasjon – deltagere

- 8.2.1 Ved svikt i radiosamband mellom bakkestasjon og deltagere som befinner seg i aktivisert fareområde for luftsport, og dersom det ikke oppnås kontakt via alternativt samband, skal bakkestasjonen informere PACC Oslo / PACC Bodø umiddelbart, som koordinerer dette innbyrdes.
- 8.2.2 Deltagere med svikt i radiosambandet skal søke å opprette samband med bakkestasjonen på annen måte. Dersom dette ikke lykkes skal fartøyet umiddelbart forlate fareområdet, og forholde seg til restriksjoner i angjeldende luftrom iht. AIP ENR 1.4.

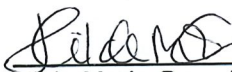
9 AVTALENS GYLDIGHET

- 9.1 Denne avtalen trer i kraft 10.03.2023, og erstatter tidligere avtale datert 13.11.2014.
- 9.2 Avtalen er gyldig inntil en av partene sier den opp. Avtalen kan sies opp med tre måneders varsel.
- 9.3 Avtalen skal revideres ved behov, som minimum hvert tredje år.

For Polaris ACC
Sektorgruppe Øst

Sted: Oslo

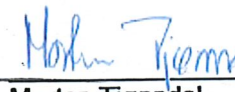
Dato: 03-03-23

Hilde Marie Grensbråten
Operativ Leder
Polaris ACC
Sektorgruppe Øst

For Polaris ACC
Sektorgruppe Nord

Sted: Bodø

Dato: 06.03.2023

Morten Tjønnedal
Operativ Leder
Polaris ACC
Sektorgruppe Nord

For Norges
Luftsportsforbund

Sted: Oslo

Dato: 03-03-2023

John Eirik Laupsa
Generalsekretær NLF

10 VEDLEGG 1

10.1 Kart over fareområderfor luftsport

